

Asia: VN/33230/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja tuntijaosta annetun asetuksen sekä perusopetusasetuksen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Yleistä

Sivistysala ry:n tavoitteena on, että Suomi on parhaiten koulutettujen ihmisten hyvinvoiva, avoin ja vetovoimainen maa, jossa osaamisella ja luovuudella tehdään parempaa maailmaa.

Yleisesti Sivista pitää perusopetuksen vuosiviikkotuntien lisäystä kannatettavana. Oppimistulosten heikkenevä trendi sekä toimintaympäristön muutokset edellyttävät perusopetuksen syvällistä kehittämistä. Osaamisen perustan kuntoon laittaminen on luontevaa aloittaa vahvistamalla kaikessa koulutyöskentelyssä olennaisten perustaitojen oppimisen edellytyksiä.

Sivista katsoo, että on kuitenkin varottava sellaista käsitystä, jossa juuri vuosiviikkotuntien määrä on ratkaiseva tekijä oppimistulosten tasossa. Laskevista oppimistuloksista huolimatta Suomi on pärjännyt hyvin kansainvälisessä vertailussa siitäkin huolimatta, että esimerkiksi äidinkielen ja kirjallisuuden sekä matematiikan opetuksen osuus on ollut alaluokilla eurooppalaisen keskiarvon alapuolella, ja koulupäivät muutenkin lyhyempiä.

Kuinka hyvin tunti- ja lisäyksen esitetyssä muodossa vastaavat luku-, kirjoitus- ja laskutaidon tarpeeseen?

Sivista pitää tunti- ja lisäyksiä äidinkieleen ja kirjallisuuteen sekä matematiikkaan lähtökohtaisesti perusteltuina – kyse ei ole pelkästään näiden oppiaineiden osaamistason vahvistamisesta, vaan ne

heijastuvat myös edellytyksiin vahvistaa osaamista muissa oppiaineissa. Kääntäen on huomattava, että myös muut oppiaineet tukevat luku-, kirjoitus- ja laskutaidon vahvistamista – perusopetus tulisi nähdä kokonaisuutena yksittäisten oppiaineiden tarkastelun sijaan.

Sivista pitää erittäin kannatettavana sitä, että lisäykset tehdään tässä kohtaa laajentamatta opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä keskeisiä sisältöjä ja tavoitteita.

Onko tuntilisäysten kohdentaminen eri vuosiluokille esitettyssä muodossa tarkoituksen mukainen

Sivista katsoo, että tuntilisäysten kohdentaminen olisi ollut tarkoituksenmukaista jättää hallitusohjelmaan kirjatun mukaisesti paikallisesti päätettäväksi. Näin päätöksenteossa huomioitaisiin myös alueellinen oppimistulosten kehitys, jolloin kohdentaminen voitaisiin tehdä mahdollisimman vaikuttavasti. Sivista tiedostaa, että toteutus voi olla teknisesti haastava nykyisen tuntijakoasetuksen puitteissa, mutta kuitenkin tehtävissä esimerkiksi alaviitteitä hyödyntämällä.

Sivista pitää kuitenkin hyvänä, että kohdennus on tehty vuosiluokille 1-6, jolloin vuosiviikkotuntien lisäyksillä on parhaat edellytykset vahvistaa osaamisen perustaa, ennen kuin opetussuunnitelman perusteissa asetetut tavoitteet ovat karanneet liian kauas. Tämä on myös käytännöllistä perusopetuksen oppilaiden koulupäivien pituuden kannalta.

Sivista ei ota kantaa tarkempaan kohdentamiseen. Toteamme kuitenkin, että kahden vuosiviikkotunnin lisäys äidinkielen ja kirjallisuuteen tilanteessa, jossa oppilaiden taitotaso on jo nyt varsin eriytynyt lisää tarvetta opetuksen eriyttämiseen. Koulutyön pitää olla motivoivaa myös niille oppilaille, joilla on jo kouluun tultaessa verrattain hyvä lukutaito.

Muita huomioita esityksestä

Sivista kiinnittää huomiota siihen, että taloudellisten vaikutusten laskentaperusteet (palkkakustannukset) on avattu muistiossa varsin suppeasti, eikä niiden kattavuutta ole näin ollen mahdollista arvioida täsmällisesti. Sivista katsoo, että esitetty kokonaiskustannus 20 600 000 euroa on kuitenkin oikeansuuntainen. Tätä on tarpeen seurata lisäyksiä toimeenpantaessa.

Pysyvät lisäkustannukset esitetään korvattavaksi osana kuntien peruspalveluiden valtionosuudesta annetun lain 5 §:n mukaista kuntien peruspalveluiden valtionosuutta. Taloudellisten vaikutusten arvioinnissa ei ole erikseen kuvattu yksityisten opetuksen järjestäjien asemaa. Mikäli kustannukset korvataan peruspalveluiden valtionosuuden osana, laajenevasta tehtävästä aiheutuvat kustannukset alkavat näkyä kotikuntakorvauksen laskentaperusteissa viiveellä. Sivista pitää välttämättömänä, että

kustannukset korvataan opetuksen järjestäjille suoraan korottamalla kotikuntakorvauksen perusosaa vuodesta 2025 alkaen. Monet yksityiset opetuksen järjestäjät toimivat kuntatalouteen verraten varsin pienellä budjetilla. Tähän peilaten vuosiviikkotuntien lisäyksestä aiheutuvat kustannukset voidaan arvioida merkittäviksi.

Uusien tehtävien hoitamisen edellytyksiä etupainotteisesti korvaukseen nähden heikentää oleellisesti myös yksityisten peruskoulujen ns. kotikuntakorvauksen porrastus, josta luopumista olisi syytä ryhtyä valmistelemaan välittömästi hallitusohjelman mukaisesti.

Lopuksi Sivista kiinnittää huomiota tuntijakoasetuksen 10 §:n antamaan mahdollisuuteen poiketa tuntijakoasetuksen 6 §:n mukaisesta tuntijaosta. Muistiossa todetaan ettei vuosiviikkotuntien lisäys muuta opetuksen järjestäjän mahdollisuutta poiketa tuntijaosta sen mukaan kuin opetuksen järjestämisluvassa määrätään. Sivista pitää tämän mahdollisuuden säilyttämistä keskeisenä jatkossakin, jotta voidaan turvata sekä oppilaiden kohtuullinen työmäärä että syvällisempi erityisen koulutustehtävän toteuttaminen.

Tikkinen Annakaisa
Sivistysala ry